EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 4. 6. 2025
COM(2025) 225 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Slovenska

{SWD(2025) 225 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Slovenska

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97[1], a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

Všeobecné úvahy

(1) V nariadení (EÚ) 2024/1263, ktoré nadobudlo účinnosť 30. apríla 2024, sa uvádzajú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorého cieľom je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj predchádzať nadmerným deficitom verejných financií. V nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v ZFEÚ. Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním. V nariadení sa podporuje aj zodpovednosť členských štátov za fiškálnu politiku a zdôrazňuje sa v ňom strednodobý horizont spolu s účinnejším a koherentnejším presadzovaním. Každý členský štát musí Rade a Komisii predložiť národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán obsahujúci jeho fiškálne, reformné a investičné záväzky na obdobie štyroch alebo piatich rokov v závislosti od dĺžky vnútroštátneho legislatívneho obdobia. Trajektória

[1] Ú. v. EÚ L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

vývoja čistých výdavkov[3] v týchto plánoch musí byť v súlade s požiadavkami nariadenia vrátane požiadaviek na to, aby do konca obdobia úprav verejný dlh dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend, alebo aby zostal na obozretnej úrovni pod 60 % hrubého domáceho produktu (HDP), a aby sa deficit verejných financií v strednodobom horizonte znížil pod referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve a/alebo sa udržiaval pod touto referenčnou hodnotou. Ak sa členský štát zaviaže uskutočniť príslušný súbor reforiem a investícií v súlade s kritériami stanovenými v nariadení, môže sa obdobie úprav predĺžiť najviac o tri roky.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241[4], ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „RRF“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. RRF poskytuje členským štátom finančnú podporu na realizáciu reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. RRF pomáha v súlade s prioritami európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík dosiahnuť hospodársku a sociálnu obnovu a zároveň presadzovať udržateľné reformy a investície, najmä s cieľom podporovať zelenú a digitálnu transformáciu a posilňovať odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

(3) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435[5] (ďalej len „nariadenie REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je postupne ukončovať závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Pomáha to dosiahnuť energetickú bezpečnosť a diverzifikovať dodávky energie do Únie, pričom sa zároveň zvyšuje miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Slovensko pridalo do svojho národného plánu obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU.

(4) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Slovensko predložilo Komisii 29. apríla 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 uvedeného nariadenia posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V. Rada 13. júla 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Slovenska[6], ktoré bolo zmenené 14. júla 2023 na základe článku 18 ods. 2 s cieľom aktualizovať maximálny finančný príspevok na nenávratnú

---

[3] Čisté výdavky v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263: „čisté výdavky“ sú výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov; ii) diskrečných príjmových opatrení; iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie; iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou; v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

[4] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

[6] Vykonávacie rozhodnutie Rady z 13. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Slovenska (ST 10156/2021; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

finančnú podporu, ako aj s cieľom zahrnúť kapitolu REPowerEU[7]. Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisiou v súlade s článkom 24 ods. 5, v ktorom sa uvádza, že Slovensko uspokojivo dosiahlo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom dosiahnutí míľnikov a cieľov, vyžaduje sa, aby v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté pri rovnakej reforme alebo investíciách, nedošlo k zvratu.

(5) Rada 21. januára 2025 na základe odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Slovenska[8]. Plán bol predložený v súlade s článkom 11 a článkom 36 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1263, vzťahuje sa na obdobie 2025 až 2028 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na obdobie štyroch rokov.

(6) Komisia 26. novembra 2024 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Slovenska na rok 2025. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2025, v ktorej určila Slovensko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2025, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny[9] 13. mája 2025 a spoločnú správu o zamestnanosti 10. marca 2025.

(7) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti – strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť EÚ v nasledujúcich piatich rokoch. Identifikujú sa v ňom tri transformačné požiadavky udržateľného hospodárskeho rastu: i) inovácie; ii) dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a iii) bezpečnosť. V záujme preklenutia inovačnej priepasti sa EÚ zameriava na podporu priemyselných inovácií, podporu rastu startupov prostredníctvom iniciatív, ako je stratégia EÚ pre startupy a scaleupy, a na podporu prijímania pokročilých technológií, ako je umelá inteligencia a kvantová výpočtová technika. Komisia v snahe o ekologickejšie hospodárstvo načrtla komplexný Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu a Dohodu o čistom priemysle, ktorými sa zabezpečí, aby prechod na čistú energiu zostal nákladovo efektívny a priaznivý pre konkurencieschopnosť, najmä pre energeticky náročné odvetvia, a aby predstavoval hnaciu silu rastu. V záujme znižovania nadmernej závislosti a zvyšovania bezpečnosti je Únia odhodlaná posilniť globálne obchodné partnerstvá, diverzifikovať dodávateľské reťazce a zabezpečiť prístup ku kritickým surovinám a čistým zdrojom energie. Tieto priority sú podporené horizontálnymi faktormi, konkrétne zjednodušovaním právnych predpisov, prehlbovaním jednotného trhu, financovaním konkurencieschopnosti a európskou úniou úspor a investícií, podporou zručností a kvalitných pracovných miest a lepšou koordináciou politík EÚ. Kompas pre konkurencieschopnosť je zosúladený s európskym semestrom, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi Komisie, čím sa vytvára jednotný

---

[7] Vykonávacie rozhodnutie Rady zo 14. júla 2023, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie z 13. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Slovenska (ST 11205/2023 INIT, ST 11205 2023 ADD 1).

[8] Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Slovenska (Ú. v. EÚ C/2025/645, 10.2.2025).

[9] Odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny z 13. mája 2025 (Ú. v. EÚ C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inovácie a odolnosť v celej Únii.

(8) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2025 naďalej vyvíja súbežne s vykonávaním RRF. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je naďalej nevyhnutné, aby sa plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány pomáhajú účinne riešiť všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Tieto odporúčania pre jednotlivé krajiny sú naďalej rovnako relevantné pre posúdenie zmenených plánov obnovy a odolnosti v súlade s článkom 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(9) Odporúčania pre jednotlivé krajiny na rok 2025 sa vzťahujú na kľúčové výzvy v oblasti hospodárskej politiky, ktoré sa dostatočne neriešia opatreniami zahrnutými v plánoch obnovy a odolnosti, pričom sa zohľadňujú príslušné výzvy identifikované v odporúčaniach na roky 2019 – 2024.

(10) Komisia 4. júna 2025 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Slovenska na rok 2025. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Slovenska. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Slovensko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Slovenska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

(11) Komisia vykonala v súvislosti so Slovenskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Hlavné zistenia posúdenia, ktoré vykonala Komisia v súvislosti s makroekonomickou zraniteľnosťou Slovenska na účely uvedeného nariadenia, boli uverejnené 13. mája 2025[10]. Komisia 4. júna 2025 dospela k záveru, že na Slovensku existujú makroekonomické nerovnováhy. Napriek určitým zlepšeniam pretrvávajú najmä zraniteľné miesta súvisiace s nákladovou konkurencieschopnosťou, saldom zahraničného obchodu a trhom s bývaním, pričom sa zdá, že zlepšenie zadlženosti domácností je výraznejšie, a opatrenia v príslušných oblastiach politiky sú obmedzené. Inflácia a rast jednotkových nákladov práce sa výrazne znížili, ale rozdiely v porovnaní so zvyškom eurozóny a EÚ vrátane jadrovej inflácie pretrvávajú. Po výraznom zlepšení v roku 2023 v dôsledku nižších cien energie sa deficit bežného účtu v roku 2024 mierne zhoršil z dôvodu pomalého vývozu a rastúceho dovozu v kontexte oživeného rastu domáceho dopytu. Očakáva sa, že deficit bežného účtu tento rok ďalej vzrastie. Zároveň možno konštatovať, že vysoký deficit verejných financií neklesá. Ceny obytných nehnuteľností sa okrem toho v priebehu roka 2024 opäť zrýchlili, zatiaľ čo pokles bytovej výstavby zhoršuje už aj tak obmedzenú ponuku bývania. Po niekoľkých rokoch výrazného nárastu dlhu domácností vyššie úrokové sadzby v posledných dvoch rokoch spôsobili spomalenie dopytu po hypotekárnych úveroch a pomery dlhu domácností sa v posledných rokoch znížili. Keďže sa však finančné podmienky v priebehu roka 2024 a začiatkom roka 2025 zmiernili, poskytovanie pôžičiek domácnostiam nedávno začalo stúpať a ďalej ho podporilo zvýšenie reálneho disponibilného príjmu v kontexte napätej situácie na trhu práce. Účinky menovateľa sa stávajú menej významnými, takže pomery dlhu domácností sa môžu v blízkej budúcnosti stabilizovať alebo klesnúť menej než

[10] SWD(2025) 125 final.

predtým, pričom v kontexte zdravého bankového sektora naďalej zostanú pod priemerom EÚ. V príslušných oblastiach politiky sa dosiahol obmedzený pokrok. V snahe obmedziť infláciu sa predĺžili podporné opatrenia v oblasti energetiky pre domácnosti. Toto necielené opatrenie sa však stalo jednou z hlavných príčin značného deficitu verejných financií a bežného účtu. Prijímanie opatrení na zlepšenie produktivity práce a podnikateľského prostredia je stále obmedzené. V apríli tohto roku nadobudla účinnosť novela Stavebného zákona zameraná na zefektívnenie stavebných postupov.

Posúdenie výročnej správy o pokroku

(12) Rada 21. januára 2025 odporučila Slovensku tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 3,8 % v roku 2025, 0,9 % v roku 2026, 1,6 % v roku 2027 a 1,5 % v roku 2028, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným s odkazom na rok 2023, a to 10,3 % v roku 2025, 11,2 % v roku 2026, 13,0 % v roku 2027 a 14,8 % v roku 2028. V období 2025 až 2027 sa tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov zhodujú s nápravnou trajektóriou v súlade s článkom 3 ods. 4 nariadenia 1467/97, ako odporučila Rada 21. januára 2025 s cieľom odstrániť nadmerný deficit[11]. Slovensko 30. apríla 2025 predložilo svoju výročnú správu o pokroku[12] týkajúcu sa opatrení prijatých v reakcii na odporúčanie Rady z 21. januára 2025 s cieľom odstrániť nadmerný deficit a zrealizovať reformy a investície reagujúce na hlavné výzvy identifikované v odporúčaniach pre Slovensko v rámci európskeho semestra. Vo výročnej správe o pokroku sa zohľadňujú aj polročné správy Slovenska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(13) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia odporučila koordinovane aktivovať národnú únikovú doložku Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu a tento návrh uvítala Európska rada 6. marca 2025. V nadväznosti na žiadosť Slovenska z 30. apríla 2025 Rada [dátum] na základe odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa Slovensku povoľuje odchýliť sa od odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov a prekročiť ich[13].

(14) Na základe údajov, ktoré overil Eurostat[14], sa deficit verejných financií Slovenska zvýšil z 5,2 % HDP v roku 2023 na 5,3 % HDP v roku 2024, zatiaľ čo verejný dlh vzrástol z 55,6 % HDP na konci roka 2023 na 59,3 % HDP na konci roka 2024. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá miere rastu čistých výdavkov na úrovni 5,4 % v roku 2024. Slovensko vo výročnej správe o pokroku odhaduje rast čistých výdavkov v roku 2024 na 3,0 %. Komisia odhaduje, že rast čistých výdavkov bol vyšší než vo výročnej správe o pokroku. Rozdiel medzi výpočtami Komisie a odhadmi vnútroštátnych orgánov je spôsobený nižšími výdavkami financovanými z EÚ v roku 2023 použitými v predpokladoch, z ktorých vychádza výročná správa o pokroku.

---

11 Odporúčanie Rady s cieľom odstrániť nadmerný deficit na Slovensku, C/2025/5039.

12 Výročné správy o pokroku 2025 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

13 Odporúčanie Rady, ktorým sa Slovensku umožňuje odchýliť sa od odporúčanej trajektórie vývoja čistých výdavkov a prekročiť ju (aktivácia národnej únikovej doložky), [Prosím doplňte: Ú. v. EÚ C/2025/xxx, x.x.2025].

14 Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2025.

Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky[15], ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2024 reštriktívne, a to na úrovni 2,2 % HDP.

(15) Podľa výročnej správy o pokroku sa v makroekonomickom scenári, z ktorého vychádzajú rozpočtové prognózy Slovenska, očakáva rast reálneho HDP na úrovni 1,9 % v rokoch 2025 aj 2026, zatiaľ čo inflácia podľa HICP by mala dosiahnuť 3,9 % v roku 2025 a 3,7 % v roku 2026. V prognóze Komisie z jari 2025 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 1,5 % v roku 2025 a o 1,4 % v roku 2026, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť na úrovni 4,0 % v roku 2025 a 2,9 % v roku 2026.

(16) Vo výročnej správe o pokroku sa očakáva, že deficit verejných financií sa v roku 2025 zníži na 4,9 % HDP, zatiaľ čo pomer verejného dlhu k HDP sa na konci roka 2025 zvýši na 61,1 %. Tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 3,6 % v roku 2025. Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá deficit verejných financií v roku 2025 vo výške 4,9 % HDP. Za znížením deficitu v roku 2025 stoja najmä konsolidačné opatrenia zvyšujúce príjmy, ktoré slovenská vláda prijala na rok 2025. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 3,8 % v roku 2025. Podľa odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2025 vo všeobecnosti neutrálne, a to na úrovni 0,2 % HDP. Pomer verejného dlhu k HDP sa má do konca roka 2025 zvýšiť na 60,9 %. Za zvýšením pomeru dlhu k HDP v roku 2025 stojí najmä vysoký primárny deficit.

(17) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa očakáva, že z nenávratnej podpory („grantov“) z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa v roku 2025 budú financovať výdavky verejnej správy vo výške 1,4 % HDP v porovnaní s 0,7 % HDP v roku 2024. Výdavky financované z nenávratnej podpory v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti umožňujú realizovať vysokokvalitné investície a reformy na zvýšenie produktivity bez toho, aby mali priamy vplyv na saldo verejných financií a verejný dlh Slovenska.

(18) Výdavky verejnej správy na obranu na Slovensku boli vo výške 1,4 % HDP v roku 2021, 1,0 % HDP v roku 2022 a 1,2 % HDP v roku 2023[16]. Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že výdavky na obranu dosiahnu v roku 2024 výšku 1,3 % HDP a v roku 2025 výšku 2,3 % HDP. To zodpovedá zvýšeniu o 0,9 percentuálneho bodu HDP v porovnaní s rokom 2021. Obdobie aktivácie národnej únikovej doložky (v rokoch 2025 až 2028) umožňuje Slovensku zmeniť priority verejných výdavkov alebo zvýšiť verejné príjmy tak, aby trvalo vyššie výdavky na obranu neohrozili fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte.

(19) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že čisté výdavky na Slovensku vzrastú v roku 2025 o 3,8 % a v rokoch 2024 a 2025 kumulatívne o 9,3 %. Na základe prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že rast čistých výdavkov Slovenska bude v roku 2025 nižší než odporúčaná maximálna miera rastu stanovená nápravnou

[15] Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

[16] Eurostat, štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (COFOG).

trajektóriou, a to ročne a aj pri posudzovaní spoločne za roky 2024 a 2025. Postup pri nadmernom deficite v prípade Slovenska je preto pozastavený.

(20) Vo výročnej správe o pokroku sa očakáva, že deficit verejných financií sa v roku 2026 zníži na 4,5 % HDP, zatiaľ čo pomer verejného dlhu k HDP sa na konci roka 2026 zvýši na 63,3 %. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2025 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2026 na úrovni 5,1 % HDP. Za zvýšením deficitu v roku 2026 stojí najmä zhoršenie makroekonomického výhľadu v kombinácii s pretrvávajúcimi diskrečnými opatreniami zvyšujúcimi výdavky, najmä trvalé výplaty 13. dôchodku alebo zvýšenie výdavkov na zdravotnú starostlivosť. Tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 3,9 % v roku 2026. Podľa odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2026 neutrálne. Fiškálna konsolidácia by tiež mohla prispieť k zlepšeniu zahraničnej pozície. Komisia predpokladá, že pomer verejného dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 63,0 %. Za zvýšením pomeru dlhu k HDP v roku 2026 stojí najmä vysoký primárny deficit.

Kľúčové výzvy v príslušných oblastiach politiky

(21) V roku 2024 daňovo-odvodové zaťaženie Slovenska (zdaňovanie príjmov z práce) prekročilo priemer EÚ v prípade osôb s nízkymi príjmami – v prípade jednotlivcov, ktorí zarábajú 50 % priemernej mzdy, bola táto hodnota na úrovni 38,2 %, v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 31,8 %. Toto zaťaženie však bolo bližšie k priemeru EÚ pri vyšších úrovniach príjmov, čo naznačuje, že daňové zaťaženie je pre osoby s nižšími príjmami relatívne výraznejšie. Príjmy z daní z nehnuteľností boli v roku 2023 nízke vo výške 0,4 % HDP v porovnaní s priemerom EÚ vo výške 1,9 %, a to najmä v dôsledku systému zdaňovania nehnuteľností na Slovensku podľa miesta, ktorý vo fiškálnom výpočte nezohľadňuje aspekty, ako je poloha alebo trhová hodnota. To má za následok stagnujúce daňové príjmy v kontexte rastúcich cien obytných nehnuteľností v posledných rokoch a otázok týkajúcich sa spravodlivosti a rovnosti. Príjmy z environmentálneho zdaňovania na Slovensku, najmä v oblastiach, ako je doprava, znečistenie a prírodné zdroje, sú okrem toho stále pod priemerom EÚ. Efektívna uhlíková sadzba na Slovensku je 64,1 EUR za tonu CO_2, čo je výrazne menej než priemer EÚ na úrovni 84,8 EUR. To naznačuje slabšie hospodárske stimuly na znižovanie emisií. Slovensko prijíma opatrenia na zvýšenie efektívnosti svojho systému výberu daní investovaním do IT infraštruktúry a implementáciou komplexnej stratégie digitálnej transformácie. Hoci sa výpadok príjmov z DPH v posledných rokoch výrazne znížil, medzera na DPH je stále výrazne vyššia než priemer EÚ. Slovensko v záujme riešenia vysokých deficitov verejných financií zaviedlo opatrenia zamerané na zvýšenie príjmov verejnej správy, ktoré negatívne ovplyvňujú cenovú konkurencieschopnosť a vedú k nerovnomernému rozdeleniu zdrojov. Konkrétne nedávno zavedená daň z finančných transakcií bráni rozvoju podnikateľského prostredia, prispieva k vyšším cenám a podporuje využívanie hotovostných platieb, čo vyvoláva obavy z možných daňových únikov. Vláda okrem toho rozšírila opatrenia, ktorých cieľom je zmierniť sociálne vplyvy vysokých cien energie. Tieto opatrenia však nie sú zacielené na zraniteľné osoby a narúšajú cenové signály z trhov s energiou. Nedostatočná implementácia existujúcich preskúmaní výdavkov v rozpočtovom postupe navyše bráni dosiahnutiu potenciálnych úspor, ktoré by mohli zlepšiť stav verejných financií. Pokrok v digitalizácii daňovej správy, najmä v oblasti elektronickej

fakturácie a predvyplnených daňových priznaní, by mohol pomôcť znížiť daňové úniky, zjednodušiť dodržiavanie predpisov a znížiť súvisiace náklady.

(22) Slovensko sa stále musí vysporiadať so značne nedostatočnou ponukou bývania, pričom počet domov na tisíc obyvateľov patrí medzi najnižšie v krajinách OECD. Bytová výstavba je pod priemerom EÚ a od konca roka 2023 klesá. Podobný klesajúci trend bol zaznamenaný aj v počte stavebných povolení vydaných ku koncu roka 2023. Je to dôsledok neefektívnych postupov vydávania povolení Slovenska, ktoré sú spôsobené vysokou administratívnou fragmentáciou a nedostatočnými zdrojmi na obecnej úrovni. Podpora ponuky bývania takisto prispieva k obmedzovaniu rizík súvisiacich s dlhom domácností. Trh s nájomným bývaním je navyše nedostatočne rozvinutý, pretože legislatívny rámec neprispieva k uprednostňovaniu bývania v podnájme pred vlastníctvom obytných nehnuteľností. Vlastníctvo obytnej nehnuteľnosti zostáva uprednostňovanou možnosťou väčšiny domácností na Slovensku, keďže nájomné je vysoké a dostupnosť nájomného bývania je nízka. Veľmi obmedzená ponuka sociálneho bývania – len 1,6 % bytového fondu – zároveň predstavuje prekážku v prístupe k bývaniu pre najzraniteľnejšie osoby. Rastúce ceny obytných nehnuteľností a klesajúca bytová výstavba ešte viac obmedzujú prístupnosť a cenovú dostupnosť bývania.

(23) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú realizovať do roku 2026. Očakáva sa, že tieto reformy a investície pomôžu účinne riešiť buď všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, alebo aspoň ich značnú časť. Vzhľadom na tento náročný časový rámec je nevyhnutné dokončiť účinné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, aby sa posilnila dlhodobá konkurencieschopnosť Slovenska využitím zelenej a digitálnej transformácie a aby sa zároveň zabezpečila sociálna spravodlivosť. Ak má Slovensko splniť záväzky plánu obnovy a odolnosti do augusta 2026, je nevyhnutné, aby urýchlilo realizáciu reforiem a investícií riešením relevantných výziev. Schopnosť Slovenska účinne realizovať investičné projekty a čerpať finančné prostriedky EÚ ovplyvňuje najmä nepredvídateľné regulačné prostredie, administratívna záťaž a roztrieštená štruktúra riadenia, ako aj neefektívne postupy verejného obstarávania a nedostatočná príprava investičných projektov, čo výrazne obmedzuje potenciál Slovenska v oblasti inovácií a hospodárskej diverzifikácie. Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonanie plánu obnovy a odolnosti, naďalej treba systematicky zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany.

(24) Na Slovensku sa urýchlilo vykonávanie programu politiky súdržnosti, ktorý zahŕňa podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Kohézneho fondu (KF). Je dôležité pokračovať v úsilí o zabezpečenie rýchleho vykonávania tohto programu a zároveň maximalizovať jeho vplyv v praxi. Slovensko už v rámci svojho programu politiky súdržnosti prijíma opatrenia na podporu konkurencieschopnosti a rastu. Slovensko zároveň stále čelí výzvam vrátane tých, ktoré sa týkajú zvyšovania konkurencieschopnosti v kontexte priemyselnej transformácie, posilňovania inovačnej kapacity vrátane vývoja a výroby kritických technológií, zvyšovania odolnosti vodných zdrojov a bývania, ako aj dostupnosti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a účasti znevýhodnených skupín na trhu práce. V súlade s článkom 18 nariadenia (EÚ) 2021/1060 je Slovensko povinné – v rámci strednodobého

preskúmania fondov politiky súdržnosti – preskúmať svoj program a zohľadniť pritom okrem iného výzvy identifikované v odporúčaniach pre Slovensko na rok 2024. Návrhmi Komisie prijatými 1. apríla 2025[17] sa predlžuje lehota na predloženie posúdenia výsledku strednodobého preskúmania pre každý program na obdobie po 31. marci 2025. Uvedený návrh zároveň poskytuje flexibilitu s cieľom pomôcť urýchliť vykonávanie programov a zvýšiť stimuly pre členské štáty, aby pridelili zdroje politiky súdržnosti na päť strategických prioritných oblastí Únie, konkrétne na konkurencieschopnosť v oblasti strategických technológií, obrany, bývania, odolnosti vodných zdrojov a energetickej transformácie.

(25) Platforma strategických technológií pre Európu (STEP) predstavuje príležitosť investovať do kľúčovej strategickej priority EÚ posilnením konkurencieschopnosti EÚ. STEP poskytuje finančné prostriedky prostredníctvom 11 existujúcich fondov EÚ. Členské štáty môžu prispieť aj do Programu InvestEU, ktorým sa podporujú investície do prioritných oblastí. Slovensko by mohlo využiť tieto iniciatívy na podporu vývoja alebo výroby kritických technológií vrátane čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje.

(26) Okrem toho, že Slovensko čelí hospodárskym a sociálnym výzvam, ktoré rieši plán obnovy a odolnosti a iné fondy EÚ, má pred sebou niekoľko ďalších výziev súvisiacich s dekarbonizáciou a transformáciou priemyslu, rozvojom mobility s nulovými emisiami, podnikateľským prostredím a verejnou správou, digitalizáciou, výskumom a inováciami, justičným systémom, trhom práce, vzdelávaním a zdravotnou starostlivosťou.

(27) Ako sa stanovuje v Kompase konkurencieschopnosti, všetky inštitúcie EÚ, národné aj miestne inštitúcie musia vynaložiť veľké úsilie na vytvorenie jednoduchších pravidiel a urýchlenie administratívnych postupov. Komisia stanovila ambiciózne ciele v oblasti zníženia administratívnej záťaže: aspoň o 25 % a aspoň o 35 % v prípade MSP; a zriadila nové nástroje na dosiahnutie týchto cieľov vrátane systematického stresového testovania súboru právnych predpisov EÚ a posilneného dialógu so zainteresovanými stranami. Na to, aby Slovensko splnilo túto ambíciu, musí takisto prijať opatrenia. 78 % podnikov považuje pri podnikaní na Slovensku zložitosť administratívnych postupov za problém pre ich spoločnosť[18]. Vďaka dlhým a zložitým administratívnym postupom, nepredvídateľnému regulačnému prostrediu, rýchlo sa meniacim právnym predpisom a nedostatočnému investičnému plánovaniu je podnikateľské prostredie Slovenska jedným z najmenej priaznivých v EÚ. Na Slovensku majú právne predpisy tendenciu rýchlo sa meniť a pri prijímaní nových zákonov sa stalo bežnou praxou používanie zrýchlených legislatívnych postupov. V období od októbra 2023 do februára 2025 sa pri 37 % všetkých prijatých zákonov obišli štandardné posúdenia vplyvu a konzultácie so zainteresovanými stranami. V súčasnom rámci pre lepšiu právnu reguláciu na Slovensku chýbajú jasné a transparentné pravidlá a tento rámec sa nevykonáva účinne. Napriek zavedeniu opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia, a to aj v pláne obnovy a odolnosti Slovenska, sú celkové zlepšenia nepatrné.

---

17 Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania – COM(2025) 123 final.

18 Postoje podnikov ku korupcii v EÚ (*Businesses' attitudes towards corruption in the EU*), krátka správa, správa Eurobarometra (apríl 2024).

(28) Konkurencieschopnosti Slovenska bráni roztrieštená verejná správa, obmedzená transparentnosť verejného obstarávania a slabé investičné plánovanie. Miestna samospráva trpí v dôsledku veľkých rozdielov vo veľkostiach obcí, nedostatočne financovaných dodatočných zodpovedností a nedostatočného strategického plánovania. Investičné plánovanie je stále naviazané na cykly financovania EÚ a chýba mu dlhodobá vízia, čo vytvára neistotu pre podniky a orgány miestnej samosprávy. Najmä malé obce potrebujú viac odbornej prípravy a kapacity na riadenie investícií a prístup k finančným prostriedkom EÚ. Napriek nedávnym reformám v oblasti posudzovania verejných investícií, ich výberu a zahrnutia do rozpočtu je monitorovanie a posudzovanie projektov *ex post* naďalej nedostatočné. Pri tom, ako Slovensko vypracúva národnú investičnú stratégiu do roku 2050, je nevyhnutné, aby sa v rámci tejto stratégie zabezpečila široká politická podpora a aby bola stratégia prijatá včas. Reformou štruktúry miestnej samosprávy a zabezpečením primeraného financovania rôznych zodpovedností by sa mohla výrazne zvýšiť štrukturálna kapacita Slovenska v oblasti plánovania a realizácie investícií. V nadväznosti na to Slovensko potrebuje zlepšiť aj poskytovanie kvalitných verejných služieb na miestnej úrovni a posilniť finančnú nezávislosť a riadiacu kapacitu miestnych samospráv a regionálnej štátnej správy.

(29) Hoci cieľom nedávnych reforiem je zjednodušiť postupy verejného obstarávania, stále existujú obavy týkajúce sa nedostatočnej transparentnosti a hospodárskej súťaže, keďže percentuálny podiel verejných zákaziek zadaných v rámci postupov s jediným uchádzačom v roku 2023 predstavoval 33 %. Transparentnosť a hospodárska súťaž v postupoch verejného obstarávania sú nevyhnutné na podporu dobrej správy vecí verejných a zlepšenie účinnosti verejných výdavkov. Okrem toho, napriek prijatiu zákona o verejnom obstarávaní, ktorého cieľom je posilniť pravidlá zeleného verejného obstarávania a zlepšiť používanie kvalitatívnych kritérií a kalkuláciu nákladov na životný cyklus, sa väčšina zákaziek na Slovensku stále zadáva na základe najnižšej ceny.

(30) Existujú obavy v súvislosti so slovenským justičným systémom. Predovšetkým stále nie sú zavedené dostatočné záruky, pokiaľ ide o odvolávanie členov Súdnej rady. Viaceré udalosti, ako napríklad zrušenie špecializovaných protikorupčných úradov (Úrad špeciálnej prokuratúry a Národná kriminálna agentúra), ako aj vplyv niektorých zmien Trestného zákona vyvolávajú vážne obavy týkajúce sa spoľahlivosti protikorupčného rámca Slovenska, ako aj stupňa doteraz vytvorenej špecializácie a vybudovanej inštitucionálnej kapacity. V dôsledku toho sa vážne narušilo úsilie polície a prokuratúry o vyšetrovanie a stíhanie komplexnej korupcie na vysokej úrovni, čo má vplyv na účinné sledovanie prebiehajúcich a budúcich prípadov. Tento vývoj môže ohroziť podnikateľské a regulačné prostredie Slovenska, a tým aj jeho konkurencieschopnosť.

(31) Digitálna infraštruktúra Slovenska predstavuje prekážku jeho konkurencieschopnosti, pričom siete s veľmi vysokou kapacitou pokrývali v roku 2023 len 69,12 % domácností – v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 78,81 %. Treba riešiť odhadovanú investičnú medzeru vo výške viac než 500 miliónov EUR v súvislosti s potrebami v oblasti gigabitového pripojenia, aby sa podnikom a verejnosti poskytla rýchlejšia, spoľahlivejšia a rozsiahlejšia digitálna pripojiteľnosť. Na uľahčenie zavádzania novej digitálnej infraštruktúry je nevyhnutné zefektívniť regulačný rámec, vytvoriť priaznivé podnikateľské prostredie pre investorov a skrátiť čas a náklady spojené so zavádzaním digitálnej infraštruktúry.

(32) Pomalé zavádzanie digitálnych technológií na Slovensku predstavuje ďalšiu výzvu pre konkurencieschopnosť a rast, keďže len 62 % malých a stredných podnikov (MSP) dosahuje základnú digitálnu intenzitu, v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 72,9 %. Obmedzená spolupráca medzi podnikateľským a výskumným sektorom je ďalšou významnou prekážkou hospodárskeho rastu a konkurencieschopnosti. Príležitosti pre MSP investovať do výskumu a vývoja sú obmedzené, keďže súčasný systém daňových stimulov v oblasti výskumu a vývoja je priaznivejší pre väčšie spoločnosti. Zlepšenie systémov stimulov pre výskum a vývoj a výraznejšie zameranie politík v oblasti výskumu a vývoja na MSP by mohlo posilniť rastový potenciál Slovenska.

(33) Slovenské hospodárstvo vrátane veľkého priemyselného odvetvia s vysokým podielom ľudskej práce čelí výzvam v oblasti modernizácie, plnenia cieľov v oblasti klímy a udržania konkurencieschopnosti. Domáce výrobné kapacity sú naďalej obzvlášť obmedzené v odvetví emisne neutrálnych technológií. Prechodom na diverzifikovanejšie hospodárstvo orientované na inovácie, a to aj smerom k ekologickým technológiám a automatizovaným procesom, by Slovensko mohlo posilniť svoju dlhodobú hospodársku udržateľnosť a odolnosť voči vonkajším otrasom. Na tento účel je potrebné jasne prioritizovať investície. Existujúci legislatívny rámec uľahčujúci transformáciu slovenského priemyslu by mohol byť doplnený mechanizmom, ktorý by pravidelne preskúmaval a podporoval prioritné opatrenia pre priemyselný sektor a ďalej podporoval jeho prechod najmä na emisne neutrálne a inovačné technológie. Keďže slovenský hospodársky model je založený prevažne na montáži dovážaného medziproduktu v dolnej časti dodávateľského reťazca, obmedzuje to domácu pridanú hodnotu a presahovanie odborných znalostí na lokálne firmy. Treba vyvinúť ďalšie úsilie na posilnenie integrácie výrobných a vznikajúcich priemyselných odvetví do dodávateľských reťazcov v celej EÚ.

(34) Pokiaľ ide o fosílne palivá, Slovensko je stále do veľkej miery závislé od Ruska. V roku 2024 bolo približne 70 % zemného plynu a viac než 80 % spotrebovanej ropy ruského pôvodu. Úsilie Slovenska o vymanenie sa z ruskej závislosti je pomalé.

(35) Vysoké náklady na energiu pre podniky zostávajú jednou z hlavných prekážok konkurencieschopnosti na Slovensku, zatiaľ čo regulované ceny energie pre domácnosti naďalej predstavujú prekážku pre motiváciu investovať do energetickej efektívnosti. Obnoviteľné zdroje energie prispeli v roku 2024 len k 24 % hrubej konečnej spotreby energie, čo je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je na úrovni 47 %. Hoci Slovensko nedávno prijalo reformy na podporu zavádzania investícií v súlade s cieľmi stanovenými v pláne REPowerEU, treba vyvinúť ďalšie úsilie na urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie vrátane veternej, solárnej a geotermálnej energie a plynov z obnoviteľných zdrojov. Zároveň by sa malo zefektívniť pripojenie obnoviteľných zdrojov energie do sústavy a znížiť zaťaženie s tým spojené, a to aj prioritizovaním investícií uľahčujúcich pripojenie do sústavy a flexibilitu. Dekarbonizácia odvetvia vykurovania domácností má aj naďalej zásadný význam pre zníženie závislosti hospodárstva od fosílnych palív a plnenie cieľov krajiny v oblasti klímy. Predovšetkým geotermálne technológie a technológie tepelných čerpadiel sa vo veľkých sieťach diaľkového vykurovania využívajú nedostatočne. Treba vyvinúť ďalšie úsilie na zlepšenie energetickej efektívnosti, napríklad v sektore budov, dopravy a priemyslu, keďže výzvy z hľadiska včasného vykonávania a rozširovania investícií pretrvávajú vo verejnom aj súkromnom sektore.

(36) Veľmi nízka miera rozšírenia mobility s nulovými emisiami na Slovensku obmedzuje domácu konkurencieschopnosť veľkého automobilového priemyslu krajiny. Príkladom toho je jeden z najnižších percentuálnych podielov nových registrácií vozidiel

s nulovými emisiami v EÚ (len 2,9 % nových registrácií vozidiel), ale aj pomalé zavádzanie infraštruktúry nabíjacích a čerpacích staníc s nulovými emisiami. Hoci Slovensko prijalo v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti niektoré reformy (napr. akčný plán rozvoja elektromobility), stimuly na podporu zavádzania vozidiel a infraštruktúry s nulovými emisiami sa ešte nezrealizovali. Zavedenie stimulov uvedených v akčnom pláne rozvoja elektromobility má zásadný význam pre to, aby súkromný sektor mohol uskutočniť ďalšie významné investície. Podobne sa aj slovenská železničná dopravná infraštruktúra modernizuje len pomaly, čím sa obmedzuje jej atraktívnosť pre osobnú aj komerčnú dopravu. Slovensku okrem toho chýba centralizovaný prístup k dlhodobému financovaniu strategických opráv vnútroštátnej dopravnej infraštruktúry, napríklad prostredníctvom osobitného centralizovaného fondu pre dopravnú infraštruktúru s cieľom urýchliť vnútroštátne strednodobé a dlhodobé financovanie. Správa vnútroštátnej železničnej infraštruktúry zároveň nemotivuje k rýchlej modernizácii existujúcej siete.

(37) Slovensko ani zďaleka nedosahuje cieľ skládkovania komunálneho odpadu, ktorý má dosiahnuť do roku 2035. Treba zlepšiť nakladanie s odpadom zo zdrojov s cieľom obmedziť skládkovanie a zvýšiť využívanie obehových materiálov. Kvalita slovenských útvarov povrchovej vody sa zhoršuje v dôsledku neprimeraných opatrení v oblasti hospodárenia s vodami. Tieto vodné útvary boli vystavené tlaku v dôsledku zvýšeného počtu extrémnych poveternostných javov, nadmerného množstva znečisťujúcich látok a častých zmien v tvare a toku vodných útvarov. Stav vodných útvarov by sa však mohol zlepšiť a odolnosť vodných zdrojov voči suchám a povodniam by sa mohla posilniť zavedením lepšieho udržateľného hospodárenia s vodami. Okrem toho je rozhodujúce uprednostňovať riešenia blízke prírode a obnovu riek pred výstavbou nových vodných priehrad a inej „šedej infraštruktúry“ a zároveň premietnuť tieto opatrenia do príslušných vnútroštátnych politík. Odstraňovanie uhlíka na Slovensku nedosahuje úroveň ambícií potrebnú na splnenie jeho cieľov do roku 2030 v sektore využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva. Zvyšovanie kapacity v oblasti odstraňovania uhlíka a odolnosti slovenských lesov si vyžaduje lepšiu ochranu biodiverzity, najmä prostredníctvom dokončenia zonácie národných parkov, výsadby viacdruhových a viacgeneračných lesov a zachovania prírodných zdrojov.

(38) Slovensko má relatívne nízku mieru nezamestnanosti, ale dlhodobá nezamestnanosť a nezamestnanosť mladých ľudí zostáva vysoká, rovnako ako nezamestnanosť znevýhodnených skupín, napríklad Rómov a ľudí s nižšou úrovňou zručností. Hoci je rozdiel v zamestnanosti žien a mužov na Slovensku v porovnaní s priemerom EÚ relatívne nízky, ženy sú na trhu práce vo veľkej miere nedostatočne zastúpené. Úsilie o zvýšenie účasti žien na trhu práce by mohlo pomôcť riešiť rastúci nedostatok pracovnej sily. So zreteľom na zachovanie účasti zraniteľných skupín ľudí na trhu práce zostávajú investície do politík na pomoc týmto skupinám zacielené na to, aby si našli prácu alebo v nej zotrvali, na nízkej úrovni. Prekážku pre účasť na trhu práce, najmä v prípade žien, predstavuje aj nedostatočná dostupnosť a využívanie cenovo dostupných vysokokvalitných služieb vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, najmä pre deti do 3 rokov. Obmedzené sú aj možnosti pružných foriem zamestnania, zatiaľ čo napríklad podporou zamestnania na čiastočný úväzok by sa mohla zvýšiť účasť rodičov malých detí na trhu práce.

(39) Na Slovensku existuje značný nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, okrem iného z dôvodu nedostatku pracovníkov so zelenými a digitálnymi zručnosťami. To si vyžaduje značné a cielené úsilie o zvyšovanie úrovne

zručností a rekvalifikáciu. Krajina má nízky počet špecialistov na IKT a nízky podiel študentov, ktorí sú zapísaní do programov STEM. Slovenský vzdelávací systém zároveň čelí viacerým výzvam vrátane nedostatku učiteľov a potreby programov odbornej prípravy pre učiteľov, dlhodobého nedostatočného financovania a nízkej úrovne základných zručností študentov aj dospelých. Od roku 2020 sa zvyšuje riziko chudoby a sociálneho vylúčenia. Miera chudoby detí na Slovensku v roku 2023 prekročila priemer EÚ a hoci sa miera chudoby detí v roku 2024 znížila, stále je vysoká, pričom pretrvávajú aj výrazné regionálne rozdiely, a to najmä vo východnej časti krajiny. Kým cieľom opatrení podporovaných z plánu obnovy a odolnosti, Európskeho sociálneho fondu plus a Európskeho fondu regionálneho rozvoja je znížiť segregáciu Rómov vo vzdelávaní a zabezpečiť rovnaký a inkluzívny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu na všetkých úrovniach, kapacity na vykonávanie na miestnej úrovni sú nedostatočné, predovšetkým v oblasti infraštruktúrnych projektov.

(40) Odolnosť slovenského systému zdravotnej starostlivosti je pod tlakom v dôsledku nedostatku a starnutia zdravotníckych pracovníkov. Počet zamestnancov je pod priemerom EÚ a takmer štvrtina zdravotných sestier je blízko odchodu do dôchodku. Obmedzené úsilie o zvýšenie počtu zápisov na štúdium medicíny, zlepšenie pracovných podmienok a modernizáciu infraštruktúry ešte viac zaťažujú kapacitu systému. Situáciu zhoršuje štrukturálna neefektívnosť v nemocniciach a pretrvávajúce nedostatočné financovanie, najmä v oblasti preventívnej starostlivosti, na ktorú sa v roku 2022 vyčlenilo len 2,0 % celkových výdavkov na zdravotníctvo. Finančné ťažkosti vedú k značnému zadlžovaniu a značným oneskoreniam platieb vo veľkých štátnych nemocniciach, čo oslabuje úsilie o zlepšenie efektívnosti. Plán obnovy a odolnosti prispel k určitým zlepšeniam v prístupe k službám zdravotnej starostlivosti a lepšej koordinácii na všetkých úrovniach zdravotnej starostlivosti. Treba však vyvinúť ďalšie úsilie na posilnenie poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti a na zabezpečenie primeraných dodávok kritického zdravotníckeho materiálu a infraštruktúry. Okrem toho sú služby dlhodobej starostlivosti naďalej nedostatočne financované a zostávajú pomerne obmedzené, najmä v prípade zraniteľných skupín. Systémy zdravotnej a dlhodobej starostlivosti čelia v dôsledku starnutia obyvateľstva výzvam v oblasti fiškálnej udržateľnosti v strednodobom a dlhodobom horizonte.

(41) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2025 odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia na plnenie odporúčania o hospodárskej politike eurozóny na rok 2025, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Slovenska odporúčania 2, 3, 4, 5 a 6 pomáhajú pri plnení prvého odporúčania pre eurozónu týkajúceho sa konkurencieschopnosti, zatiaľ čo odporúčania 1, 5 a 6 napomáhajú plnenie druhého odporúčania pre eurozónu týkajúceho sa odolnosti a odporúčania 1, 3 a 6 pomáhajú plniť tretie odporúčanie pre eurozónu týkajúce sa makroekonomickej a finančnej stability stanovené v odporúčaní na rok 2025.

(42) Odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní 1, 2, 3 a 5 vychádzajú z hĺbkového preskúmania Komisie a jej záverov o existencii nerovnováh. Politiky uvedené v odporúčaní 1 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia s trhom s bývaním a dlhom domácností. Politiky uvedené v odporúčaniach 1, 2 a 5 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia so saldami zahraničného obchodu. Politiky uvedené v odporúčaniach 1, 3 a 5 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia s konkurencieschopnosťou. Odporúčania 1, 2, 3

a 5 prispievajú k riešeniu nerovnováh aj k plneniu odporúčania o hospodárskej politike eurozóny v súlade s odôvodnením 41,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Slovensko v rokoch 2025 a 2026 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Posilniť celkové výdavky na obranu a pripravenosť v súlade so závermi Európskej rady zo 6. marca 2025. Dodržiavať maximálne miery rastu čistých výdavkov, ktoré odporučila Rada 21. januára 2025, s cieľom odstrániť nadmerný deficit a zároveň využiť povolenie podľa národnej únikovej doložky na vyššie výdavky na obranu. Zefektívniť daňový mix, a to aj znížením množstva odrádzajúcich faktorov na trhu práce a intenzívnejším využívaním daní, ktoré sú menej škodlivé pre rast, ako sú environmentálne dane a periodické dane z nehnuteľností. Zlepšiť efektívnosť výdavkov, napríklad vykonávaním preskúmaní výdavkov. Pokračovať v posilňovaní dodržiavania daňových predpisov, a to aj ďalšou digitalizáciou daňovej správy. Ukončiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky a zabezpečiť, aby boli zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, fiškálne dostupné a aby sa v nich zachovali stimuly na úspory energie. Podporovať ponuku bývania a rozšíriť trh s nájomným bývaním urýchlením bytovej výstavby a podporou sociálneho bývania s prihliadnutím na regionálne rozdiely.

2. Vzhľadom na uplatniteľné lehoty na včasné dokončenie reforiem a investícií podľa nariadenia (EÚ) 2021/241 urýchliť vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU. Urýchliť vykonávanie programu politiky súdržnosti, (EFRR, FST, ESF+, KF) v prípade potreby na základe príležitostí, ktoré ponúka preskúmanie v polovici trvania. V záujme zlepšovania konkurencieschopnosti optimálne využívať nástroje EÚ vrátane rozsahu, ktorý poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technológií pre Európu.

3. Zabezpečiť priaznivé podnikateľské prostredie vytvorením predvídateľnejšieho regulačného prostredia, a to zlepšením rámca lepšej právnej regulácie, čím sa zabezpečí začlenenie posúdenia vplyvu a konzultácií so zainteresovanými stranami do legislatívneho procesu. Riešiť fragmentáciu riadiacich štruktúr, a to aj vypracovaním reformy miestnej samosprávy. Zabezpečiť kvalitné verejné služby prostredníctvom lepšej koordinácie a tvorby politík. Zabezpečiť transparentnosť a súťaž v postupoch verejného obstarávania s cieľom podporiť dobrú správu vecí verejných a zlepšiť účinnosť verejných výdavkov a zvýšiť využívanie kvalitatívnych kritérií a nákladov na životný cyklus v operáciách verejného obstarávania. Posilniť justičný systém a zvýšiť účinnosť protikorupčného systému, a to aj zabezpečením primeraných, autonómnych a účinných vyšetrovaní a stíhaní prípadov korupcie na vysokej úrovni a dostatočných špecializovaných kapacít na úrovni polície a prokuratúry.

4. Posilniť digitálnu infraštruktúru odstránením investičnej medzery v oblasti gigabitového pripojenia a zefektívnením regulácie pri zavádzaní infraštruktúry. Zvýšiť zavádzanie digitálnych technológií, najmä v MSP, a to odstránením prekážok pri ich zavádzaní. Zlepšiť výskumnú a inovačnú politiku stimulovaním spolupráce medzi podnikmi a výskumným sektorom a prepracovaním systému daňových stimulov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom poskytnúť väčšiu podporu MSP.

5. Prioritizovať investície do čistej a efektívnej výroby a do využívania energie a zdrojov. Posilniť legislatívny rámec na podporu ekologických technológií a výrobkov a podporovať investície na podporu konkurencieschopnosti priemyslu a hospodárskej diverzifikácie. Urýchliť diverzifikáciu dodávok fosílnych palív s cieľom postupne ukončiť závislosť od ruských zdrojov. Urýchliť zavádzanie

obnoviteľných zdrojov energie a zároveň zefektívniť a zjednodušiť postupy na pripojenie obnoviteľných zdrojov energie do sústavy. Podporovať ďalšie investície do sústav, najmä elektrických sietí, ako aj do dekarbonizácie odvetvia vykurovania. Podporiť ďalšie zavádzanie mobility s nulovými emisiami a modernizáciu železničnej siete reformou vnútroštátnej správy železničnej infraštruktúry a vytvorením osobitného investičného rámca. Posilniť zameranie odpadového hospodárstva na efektívne využívanie zdrojov a opätovné použitie komunálneho odpadu a odpadu z obalov, zachovanie prírodných zdrojov a zvýšiť odolnosť vodných zdrojov začleňovaním riešení blízkych prírode a dokončením zonácie chránených prírodných oblastí.

6. Posilniť účasť nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce a zaviesť pružnejšie formy zamestnania pre rodičov s deťmi. Zvýšiť dostupnosť a využívanie cenovo dostupného vysokokvalitného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pre deti do 3 rokov. Posilniť výučbu základných zručností, a to aj pre deti zo znevýhodneného prostredia, najmä v marginalizovaných rómskych komunitách, a zároveň zabezpečiť rovnaký a inkluzívny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu na všetkých úrovniach. Zintenzívniť úsilie v príslušných oblastiach politiky zamerané na poskytovanie a nadobúdanie zručností a kompetencií poskytovaním príležitostí na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností pre dospelých, a to investovaním do odbornej prípravy učiteľov a zvýšením počtu zápisov na vzdelávacie programy STEM. Zlepšiť poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti, najmä pre zraniteľné osoby, a rozšíriť preventívne opatrenia zdravotnej starostlivosti. Posilniť odolnosť systému zdravotnej starostlivosti v oblasti kritického zdravotníckeho materiálu, infraštruktúry a pracovnej sily v zdravotníctve udržaním a prilákaním kvalifikovaných pracovníkov a súčasným zabezpečovaním fiškálnej udržateľnosti systému zdravotnej starostlivosti. Zabezpečiť cenovo dostupnú a kvalitnú dlhodobú starostlivosť.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka